

Izdaja v Gorici vsak četrtrek opoldne. Velja za celo leto 12 L, mesečno 1 L, za izmenstvo 16 L. Na naročila brez dopolne naročnice se ne bomo ozirali. Posamezne številke stanejo v razprodaji 20 stotink. Uredništvo: Ulica Vetturini 9, uprava ul. Vetturini 9

GORIŠKA STRAŽA

Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi, katere je treba vnaprej plačati, se računajo po dogovoru.

Izdaja konsorcij »Goriško Straža«. Odgovorni urednik: Franc Novak. Tiska: »Narodna Tiskarna« v Gorici, ulica Vetturini št. 9.

Slovenske ljudske šole v Gorici po načrtih mestnega šolskega sveta.

Ker mestni šolski svet ni razglasil, kako misli urediti slovenske ljudske šole v tekočem šolskem letu, povprašalo je zastopstvo slovenskih starišev za pojasnila na mestnem municijiju in izvedelo sledeče:

»Vpisalo se je 606 učencev za slovenske ljudske šole. Od teh pride na prvo in drugo šolsko leto 367 učencev, za višje razrede pa 239 učencev.

Za prvo šolsko leto se otvorijo trije razredi za dečke, dva razreda za deklice, za drugo šolsko leto pa dva razreda za dečke in en razred za deklice, skupaj osem razredov. V teh razredih bi se učenci učili italijansko, da bi bili potem sposobni za pouk v italijanskem jeziku od tretjega razreda dalje.

Dosedaj priglašeni učenci za višje razrede, 239 po številu, se po namenih mestnega šolskega sveta porazdelijo v italijanske razrede ljudske šole, kjer da bodo izbrani posebni učitelji, ki morejo pomagati slovenskim učencem, ako bi imeli težave z italijanskim učnim jezikom. Slovensčina bi se učila le kakor prost predmet za one, ki bi se za to oglašili.

Taka ureditev ljudske šole za slovensko mladino pač ne more zadovoljiti nikogar razven onih krogov, ki se ne morejo odpovedati nakanam, da bi poitalijančili našo mladino v mestu. Slovenski stariši morajo radi tega odklanjati tako ureditev in storiti vse potrebne korake, da se odprejo naši mladini v mestu ljudske šole s slovenskim učnim jezikom, kakor nam pritičejo po zakonu, ne da bi bila naša mladina siljena učiti se italijanskega jezika v večji meri, kakor je potrebno. Upravičeno se moremo vprašati, zakaj naše mestni šolski svet otvoriti za 239 učencev višjih razredov posebnih vzorednic, ko vendar zadostuje to število za šest samostojnih razredov. Ako bi imelo teh 239 učencev možnost vstopiti v tretji do osmi razred ljudske šole s slovenskim učnim jezikom, bi mogli uspešno napredovati. Po namerah mestnega šolskega sveta je pa vsak napredek izključen, ker ti učenci gotovo ne znajo toliko italijanskega jezika, da bi mogli slediti z uspehom pouku v tem jeziku.

Zahtevamo, da se odprejo vsi razredi ljudske šole do najvišjega s slovenskim učnim jezikom, ker se je za vse razrede priglasilo zadostno število učencev. Vsaka druga rešitev je protizakonita in krivična. Proti temu pa, da se sili slovensko mladino v italijansko šolo, odločno protestiramo, ker je to očiten poskus vzgajati janičarje in to še vrhu tega na stroške slovenskih davkoplačevalcev.

Tako torej!

Magistratna kokoš je zakokodala in izlegla klopotec.

Najpoprej so nabili po mestnih zidovih velike lepake, v katerih so vabili vse slovenske stariše, naj vpišejo svoje otroke v slovenske razrede mestnih šol, češ, da bodo po številu otrok določili število razredov. Mnogokomu naših skrbnih očetov in mater je odleglo, ker je mislil, da so se vendarle izpolnile njegove srčne želje in da bodo uživali njegovi otroci svoj pouk v tistem jeziku, v katerem ga po človeških in božjih pravicah morajo dobivati, mnogí so pa tudi zmajevali s glavo in menili, da so tudi to le prazne besede, le gole obljube, katerim bi sledila kaka šolska karikatura. Sedaj vidimo, da se ti poslednji niso zmotili. Kajti to, kar je magistratna kokoš izlegla na našem šolskem polju, je v resnici pravi klopotec, v resnici vreden klike, katera danes gospodari na

mestnem magistratu proti volji ogromne večine goriškega prebivalstva brez razlike narodnosti. Kar so izumili, naravnost bije v oči naši pravici. Za čez 600 naših otrok, za katere bi morali otvoriti po zakonih, ki še vedno veljajo v deželi, osem razredov ljudske šole, hočejo otvoriti samo dva razreda, dočim hočejo nagnati ostale v italijanske šole, kjer se jim bo ubijal v glavo pouk v jeziku, ki ga ogromna večina niti ne razume. Namen je očividni. Pripravljati hočejo v dveh razredih našo dečo, da bo v tretjem razredu godna za italijanske razrede. To nima biti šola za slovenske otroke temveč rafinirana potujčevalnica, v kateri se naši otroci najprej naučijo jezika, v katerem se bodo potem nadalje izobraževali in v katerem se jim bo potem vcepiljo sovraštvo do materinoga jezika. Naši stariši vam ne pojdejo na lim, našim otrokom ne boste na tak način trgali iz srca slovenstva. Zato bomo mi in bodo naši stariši z vso odločnostjo nastopili proti magistratovim nakanam, pa tudi če nam bodo raditega četitali, da smo sovražni njim in njihovim oblastim. Mi vemo, da bomo imeli na svoji strani vse trezne misleče italijansko javnost v deželi. Mi vemo, da zalitva tudi ogromna večina goriških Italijanov za nas slovenske šole. Ne samo republikanci, kojih glasilo je že jasno in lepo označilo svoje stališče v tem vprašanju, tudi vsi drugi goriški Italijani priznavajo opravičenost naših zahtev, samo peščica podreptikov, ki se solnari v milosti novopečenega senatorja, katerih je tako malo, da se jih skoro ne vidi, a imajo po milosti Rima v rokah vso oblast, samo ti se upirajo našim zahtevam in kujejo načrte, kako bi preprečili uresničenje naših opravičenih šolskih zahtev. Naše stališče pa je jasno in ne odnehamo niti sa pičico: v goriškem mestu se mora otvoriti toliko razredov, da se bodo lahko vsi naši otroci izobraževali v svoji materinščini. Take vrste potujčevalnice, kakor nam jo hoče vsiliti magistrat, pa odklanjamo z vso odločnostjo.

Nestvor.

Solniki, katere smo vprašali za njihovo mnenje glede načina, kakor misli magistrat rešiti naše šolsko vprašanje, ga označili soglasno kratko, pa jasno: nestvor. V tem so si edini ne samo Slovenci, temveč tudi Italijani. Pravi obojubi učitelji italijanskih goriških šol se vsi zgrajajo, ker priznavajo, da je to, kar hoče napraviti magistrat, nekaj nemogočega. Kako naj sledijo namreč naši otroci, ki po večini niso zmožni italijansko, šolskemu pouku v njim neznanem jeziku? Vsak uspeh je izključen, a seveda mestnemu magistratu ni do tega, da bi se naši otroci česa naučili, njim gre le za to, da nas akanijo za naše šolske pravice.

Toda to bi ne bilo slabo samo za naše otroke, temveč bi imelo tudi zelo neugodne posledice za prosvanje italijanskih šol samih. Kaj pa naj počne učitelj, ki ima v razredu kopico otrok, kateri ga ne razumejo in kateri morajo vendarle na kak način biti deležni njegovega pouka. Slovenski otroci bi bili tako v italijanskih razredih cokolja, ki bi ovirala ves pouk. A nam se zdi, da gotovi gosp. ni niti do tega ni, da bi se njih lastni otroci česa naučili, samo da nas ukanijo za naše šole.

Kar se tiče drugoimenovane posledice, naj opravijo italijanski stariši in italijansko učiteljstvo z magistratom, kakor se jim zdi primerno, nam je do tega, da se naši otroci česa naučijo in da se ne bodo samo potujčevali. Radi tega protestiramo proti temu nestvoru in zahtevamo, da se nemudoma odpravi.

češ, pijana svojega šovinizma in svojih zmag smatra, da je že gospodar sveta. V resnici pa ni bila še nikoli v vsakem oziru tako suženjski odvisna kakor sedaj od svojih močnejših tekmecev Anglije in Amerike. Italija je izgubila svojo važnost v mednarodnih odnošajih — in je popolnoma izmозgana od vojne... Napada nato ostro angleški in ameriški imperijalizem. Potem razpravlja o gospodarskem uničenju Evrope... Končno povdarja, da je treba buržuazijo uničiti potom proletarske revolucije. Sredstva v to so: stavke, pregledovanje revolucionarnih sil, pozivanje pod orožje, bojkotiranje... Predstraža prihaja od kolonialnih narodov. »Komunistična stranka je stranka vstaje. Ona odklanja vse organizacije in stranke, ki odkrito ali prikrito vspavajo in mehkužijo proletarijat... Komunistična stranka ne more več trpeti v svojih vrstah organizacij, ki vstrajajo pri politiki, ki bi hotela mirnim potom rešiti zgodovinsko krizo.«

Torej Ljenu zahteva krvavo vstajo povsod. Le s to — upa — da reši sebe in Rusijo preteče katastrofe.

Ti prepotentni pojavi rudečih mogotcev v Moskvi so vzbudili povsod živo reakcijo.

Laška komunistična je vsled tega v hudi krizi. Vodstvo stranke je na zborovanju v Milanu sicer sprejelo ruski manifest, a velika opozicija se je pokazala v Reggiji Emiliji. Končno se zadeva reši okoli 20. decembra na kongresu v Firencah — a vsi priznavajo, da je razkol v stranki neizbežen. Stranka utegne izgubiti najbolj pametne voditelje in obdržati le kričače.

Na Francoskem so se z veliko srditostjo obrnili proti Ljenu in njegovemu manifestu, češ, naj prej Ljenu pokaže pozitivne uspehe na Ruskem. Izjavili so se zlasti proti diktaturi, ki nasprotuje očltno duhu demokratizma.

Iz Čehoslovaške smo čitali poročila iz Prage, da se je vršil konec septembra v Pragi shod čehoslovaških socialistov. Sprejeta je bila tu soglasno resolucija, kjer se vgotavlja zgodovinska mislija čehoslovaške republike kot posredovalke med Vzhodom in Zahodom. Shod je odklonil boljšviške metode in demagoško komunistov. — Vodstvo čehoslovaških sindikalistov je napram manifestu v Moskvi pozivalo socialiste, naj ohranijo edinstvo sindikalističnega gibanja, smatrajoč neodvisnost Čehoslovaške kot glavni pogoj uspeha proletarcev. Na Čehoslovaškem je torej Ljenu kakor na Francoskem temeljito pogorel.

V Nemčiji so se neodvisni socialisti iz Frankfurta, Leipziga in Bremena izjavili proti pogojem moskovskega programa. Ruel, socialistični voditelj in naslednik Liebknechta, je podal javnosti žalostno sliko ruskih razmer ter odločno odklonil — ruski boljševezem.

Na Angleškem so si tudi na jashem glede ruskih boljševeikov. Dr. Haden Guest, znani laburist (soc. organiz.), je objavil, kar je sam v Rusiji videl in slišal iz ust Ljenu. List »Temps« je obelodanil njegove izjave: »Guest slika Ljenu kot reakcijonarja. On zanika načelo svobode, ki nam ga je dala francoska revolucija. Svoboda je boljševezem odpravil ter jo označil za največjega sovražnika komunizma. Načela bratstva Ljenu ne priznava, ker neče priznati tistih pravic kmetom kakor delavcem. Saj pride pri volitvah na 125 tisoč kmetov en mandat in na 25.000 delavcev tudi po en mandat. En delavec velja torej za pet kmetov! — Boljševezem tudi ni mogel odpraviti zasebne lasti. Boljševezem ni torej nič drugega kakor le poraz carizma in v praksi le češčenje neke teorije, ki jo razlagajo nevedneži in šarlatani.«

Tako je naletel moskovski manifest povsod na odpor. Zapad ne trpi diktature!

Poročilo

Slov. kmet. društva v Gorici dne 16. okt. 1920.

Naša zadruga se je bila obrnila na Deželno aprovacijsko zadrugo v Gorici za dobitve ovsu in otrobov za svoje člane, ki ne morejo preskrbljati svojih konj z ovsem lastnega pridelka in potrebujejo tudi otrobe.

Imenovana zadruga je nas pozvala, naj naznanimo, koliko otrobov potrebuje mo in naj predložimo seznam svojih za-

dužnikov z navedbo natančnega števila konj, ki jih poseduje vsak posamezen član in jih ne more preskrbljati z ovsom lastnega pridelka.

Na podlagi povedanega vabimo svoje zadržnike, ki imajo konje, pa jih ne morejo preskrbljati z ovsom lastnega pridelka, naj nam takoj naznanijo, koliko konj imajo in tudi, koliko otrobov potrebujejo.

Naši člani imajo doposlati do konca novembra predznanbo, kaj naročijo za prihodnjo pomlad; ker pa mnogi ne vedo, katera umetna gnojila potrebujejo in koliko od vsakega, podamo potrebni navod, kakor sledi:

Pri rabi umetnih gnojil pomnimo: Na 1 oral = 0,57 hektara; 1 hektar = 2 3/4 njiv/vzamemo:

Za travnike, ki se sploh niso še nikdar gnojili: 400—550 kg Tomasove žlindre. 100—150 kg kalijeve soli. Za travnike, ki so se že gnojili s hlevskim gnojem ali z umetnimi gnojili: 300—400 kg Tomasove žlindre, 80—100 kg 40% kalijeve soli. Gnojitev najbolje izvršiš v jeseni, najpozneje pa v rani pomladi. Pred rabo pomešaj dobro skupaj gnojila in potrosaj jih enakomerno. Spomladi vzemi mesto žlindre 300 kg superfosfata. Rdeča detelja: 250—350 kg Tomasove žlindre, 100—120 kg 40% kalijeve soli. Gnojila potrosi v jeseni ali v teku zime. Za pozno pomladansko gnojitev vzemi mesto žlindre 250—300 kg superfosfata. Ozimna rž: 250—350 kg Tomasove žlindre, 80—100 kg 40% kalijeve soli, 60 do 100 kg čilskega solitra. Ozimna pšenica: 200—300 kg Tomasove žlindre, 50—70 kg 40% kalijeve soli, 40—80 kg čilskega solitra. Oves: 200—250 kg superfosfata (ali Tom. žlind.) 50—70 kg 40% kalijeve soli, 70—100 kg čilskega solitra. Ječmen in jara rž: Ravno iste množine. Gnojila, izvzemši čilskega solitra, najpozneje 14 dni pred setvijo dobro skupaj pomešaj, potrosi in podoraj ali podvleči. Čilski soliter da še le potem, ko so rastline za ped visoko zrastle, in sicer najprej eno tretjino zgoraj navedene množine, po 14 dneh drugo in po nadaljnjih 14 dneh ostalo tretjino. Da se boljše razdeli, pomešaj soliter s suho prstjo ali z žagovino. Turšica: 150—250 kg superfosfata, 70—120 kg 40% kalijeve soli, 100—150 kg čilskega solitra. Kalijeva sol in superfosfat se dobro skupaj pomešata potrosita najpozneje en teden pred setvijo in dobro zavleče. Prvo tretjino čilskega solitra potrosiš tedaj, ko so rastline približno 15 centimetrov visoko zrastle in sicer med vrstami v poldnevskih urah, ker počže sicer soliter rastline, ako ga potrosiš na mokre rastline. Ostanek solitra potrosiš v dveh delih v presledkih po 3 tedne. Ajda: 100—200 kg superfosfata, 50—100 kg 40% kalijeve soli; 30—50 kg čilskega solitra je treba dodati še le tedaj, če se prejšnji rastlini ni gnojilo s hlevskim gnojem. Krompir: 170 do 250 kg superfosfata, 60—90 kg čilskega solitra. Na lahkih tleh vzemi mesto superfosfata Tomasovo žlindro. Pesa: 200—300 kg superfosfata, 100—130 kg 40% kalijeve soli, 100—150 kg čilskega solitra. Oporabi gnojil pri krompirju in pesi velja to, kar čitaš glede turšice. Lan: 100—150 kg superfosfata, 70—100 kg 40% kalijeve soli, 30—40 kg čilskega solitra. Sadno drevje: Za 100 m² vzemi: 3—4 kg 40% kalijeve soli, 6—8 kg Tomasove žlindre (ali 4—5 kg superfosfata), 2—4 kg čilskega solitra. Prvi dve gnojili potrosi v jeseni ali v rani pomladi okoli drevesa in jih podkopaj. Polovico čilskega solitra daš potem meseca marca, drugo polovico pa po cvetu. Staremu sadnemu drevju: daš za jedno drevo: 3/4—1 kg 40% kalijeve soli, 1 1/2—2 1/2 kg Tomasove žlindre, 1 kg čilskega solitra. Vinska trta: Za 100 trt daš: 1—1 1/2 kg 40% kalijeve soli, 1 1/2—2 kg Tomasove žlindre, 1—1 1/2 kg žveplenega amonijaka v jeseni; 1 kg 40% kalijeve soli, 1—1 1/2 kg superfosfata, 1—2 kg čilskega solitra v spomladi. Če se naj samo spomladi gnoji, tedaj vzemi: 2—3 kg 40% kalijeve soli, 2—3 kg superfosfata, 2—3 1/2 kg čilskega solitra.

Gnojila, izvzemši čilski soliter in žveplenokisl amonijak podkopaj dobro pomešana v jeseni ali spomladi. Žveplenokisl amonijak potrosi in podkopaj v jeseni potem, ko si kalijevo sol in Tomasovo žlindro že zakopal. Čilski soliter pa potrosi v dveh delih spomladi ali v začetku poletja. Pomni: Pravilna vpraba umetnih gnojil Ti izboljša dohodke. Kupuj gnojila le pri kmetijskih organizacijah. Varuj se ponarejanj gnojil!

Boljševiška vsemogočnost poka.

III. komunistična internacionala je imela pretečeni mesec svoj drugi kongres v Moskvi. Zborovanja so se udeležili zastopniki skoro iz vseh evropskih držav. Z bobnečimi besedami se je sestavil nov program komunistične stranke. Z veliko mogočnostjo je kongres pod vplivom Lje-

nina obsodil one voditelje socialistov, ki niso za takojšnjo revolucijo, temveč hočejo stopnjevaje ali gradualno potom reform prispeti do svojega cilja (gradualisti). Vsem tem je kongres odredel značaj pravih komunistov ter jih izobčil. Med te izobčence spadajo znani laški socialisti Turati, Modigliani itd. — Kongres je izdal hud manifest na delavstvo vsega sveta. Zahteva se radikalno izčiščenje vse stranke. Manifest napada francosko buržuazijo

Drugi način uporabe umetnih gnojil je tale:

Za žito: 500—600 superfosfata; 150—200 pepelikevega sulfata; 150—200 kg čiljskega solitra. Za koruzo: superfosfata: 200—400 kg; pepel. sulf.: 50—100 kg; čiljskega solitra: 100—150 kg. Za krompir: superfosfata: 500—600 kg; pepel. sulf.: 150—200 kg; čiljsk. solitra: 150—200 kg. Za stalne travnike: superf. 500—600 kg; pep. sulf.: 100—150 kg; čiljsk. sol.: 100—200 kg. Za grah in fižol na eden ar = 100 m² superfosfata: 10 kg; pepelikevega sulfata: 2 do 2½ kg; čiljsk. solitra: 1 kg. Za špinac: superf.: 5 kg; pep. sulfata: 1,5 kg; čiljskega solitra: 2 kg. Za eno drevo: superf. 3 kg; pep. sulfata: 1 kg; čiljskega solitra: 1 kg. Ker Tomasove žindre ne bodo mogoče dobiti, jo namestimo z superfosfatom. Slov. kmetijsko društvo reg. zadr. z om. jam. v Gorici, Via Contavalle 7. I.

Koroški plebiscit.

Našim čitateljem je gotovo že znano, da je izid ljudske glasovanja na Koroškem za nas neugoden. Izid se je naznanil dne 14. t. m. zvečer ob pol enajstih. V posameznih glasovalnih okrajih se je glasovalo tako-le: v Roždelku za Jugoslavijo 2318 glasov, za Nemško Avstrijo 1980; v Borovljah za Jugoslavijo 4981, za Avstrijo 6427; v Velikovcu za Jugoslavijo 2444, za Avstrijo 8306; v Pliberku za Jugoslavijo 5535, za Avstrijo 5312. Za Jugoslavijo je bilo torej oddanih skupaj 15.273 glasov, dočim je glasovalo za Nemško Avstrijo 22.025 oseb. Avstrija ima torej 6747 glasov večine ali 59 odstotkov; na Jugoslavijo odpade 41 odstotkov vseh oddanih glasov.

Umljivo je, da je izid glasovanja povzročil pri vseh Jugoslovenih veliko presenečenje. Res je, da pred plebiscitom ni bilo mogoče zanesljivo računati na našo zmago, ako vpoštevamo, da se je naš narod na Koroškem stoletja sem sistematično potujčeval in vzgajal v prinarodnem duhu, da se mu je na računiran način vcepjala zavest, da ta narod ni narod Slovencev ampak narod Korošcev; res je tudi, da so bili Slovenci terorizirani, da so jim Nemci grozili z nasilstvi; s poboji in požigi, toda kljub temu ni nihče pričakoval, da bo razlika pri glasovanju tako velika, kakor je v resnici izkazujelo številke plebiscitne komisije. Bilo je takoj očividno, da so si Nemci glasove, potrebne za njihovo zmago, prisleparili s svojo lastno močjo in s pomočjo gotovih naših prijateljev, katere vsakdo lahko ugane. Događilo se je, da je tekom glasovanja bil od plebiscitne komisije same odstavljen predsednik neke glasovalne komisije, Nemeč seveda, ki je oddane glasovnice za Jugoslavijo uničeval sproti, kakor so jih glasovalci oddajali. Ljubljanski listi poročajo o nešteti slučajih sleparstva. Tako n. pr. je bilo dostavljeno v sredo po izvršenem plebiscitu župnemu uradu v Borovljah pismo nekega Borovljičana nemške narodnosti, kateremu sta bili priklopljeni dve originalni kuverti plebiscitne komisije, v katerih so se nahajali po trije zeleni in po en beli volilni listek. Dotični Borovljičan piše v pismu, da kot dober katoličan ne more prenesti tega prek svoje vesti, ne da bi župnemu uradu naznanil, kako so Nemci Jugoslovane goljufali. Kot dokaz — pravi pisec — prilagam dve originalni kuverti z originalnimi glasovnicami, kakoršne je dobil vsak drugi volilac šele v sobi volilne komisije in jih mora zopet istotam oddati. Take originalne kuverte so nemški zaupniki delili že v petek, posebno pa v soboto omahljivcem in drugim jugoslovansko manj zavednim volilcem z našim gom. naj kuvertu z zelenimi listki vržejo v volilno žaro, beli listek pa naj vrnejo nemškemu zaupniku, kateri izplača dotičnemu 1000 kron nagrade. Pisec pravi nadalje, da si ne upa navesti svojega imena, ker ve, da bi ga nemčurji v tem slučaju spravili ob imetje in življenje. Pismo z originalnimi kuverti in listki se je takoj odposlalo plebiscitni komisiji v Celovec. Kako so prišli Nemci do originalnih kuvert in glasovnic, s katerimi je razpolagala samo ententna plebiscitna komisija, je lahko umljivo, ako vpoštevamo, da so sedeli v plebiscitni komisiji zastopniki vlad, ki so interesirane na izidu glasovanja.

V Borovljah se je zgodilo v noči od nedelje na ponedeljek, da se je v lokaliti, kjer je bila volilna žara z oddanimi glasovnicami, mahoma ugasila luč. Stražnik, ki je stražil sobo, se je odstranilo z nalogom, naj poišče monterja, da se luč popravi. Takoj nato je prišel pred poslopje nerazsvetljen avtomobil. Vgotovilo se je, da so bile glasovnice jugoslovanskih volilcev zamenjane z nemškimi. Nekemu slovenskemu kočarju so nemški agenti ponujali za glas 50.000 kron. In tako naprej. Jugoslavija je vložila proti vsem tem sleparijam oster protest na plebiscitno komisijo. Dokaz, da se je od strani Nemcev in nemčurjev sleparilo v velikem obsegu, je dejstvo, da se je rezultat glasovanja objavil komaj po preteku štirih dni.

Kakor hitro je bil znan izid po Jugoslaviji in kakor hitro se je zaznalo, kakih sredstev so se posluževali Nemci v dose-

go svoje zmage, je završalo po celi državi. Po vseh mestih in trgih so se vršile velike manifestacije in protestni shodi, na katerih se je protestiralo proti nečuvnemu postopanju in zahtevalo, da se izida glasovanja ne prizna. Sleparsko postopanje Nemcev in nemčurjev je izzvalo v belgrajskem parlamentu burne interpelacije, v katerih so poslanci trdili, da so bila nasilja na nemški strani. Nemci in nemčurji na Koroškem so takoj dvignili glave, začeli groziti onim volilcem, ki so se izrekli za Jugoslavijo, jih dejanski napadati in ogrožati njihovo imetje in življenje. — Zvesti koroški Slovenci so pričeli bežati v Jugoslavijo. Prebivalstvo po nemčurjskih tolpač ogroženih krajeh se je obrnilo na jugoslovanske oblasti s prošnjo za pomoč. Vsled tega je jugoslovanska vojska dobila nalog, da zasede slovenski del Koroške in na ta način zaščiti jugoslovansko prebivalstvo. S tem je napravljen konec nemškemu terorju. Oddelek jugoslovanske vojske se nahajajo v St. Jakobu v Rožu, v Rožku, Borovljah, Grabštajnu, Velikovcu in v Pliberku. Na vsi črti je prevzelo službo tudi jugoslovansko orožništvo. S tem činom je Jugoslavija dokumentirala, da ne more priznati pravilnosti plebiscita, ker z njim ni bila izražena volja večine, ki jo tvori prebivalstvo plebiscitne cone. Da je ta večina zares slovenska, je izjavil Renner sam v nemško-avstrijski narodni skupščini na Dunaju, ki je zborovala te dni. Resel je: »Dejstvo, da se je ozemlje s slovensko večino izjavilo za nemško Avstrijo, podkreplja našo trditev, da teži severno pobočje Karavank geografično in gospodarsko k Avstriji«. Po zdravi pameti bi morala ta izjava pripraviti ententne državnike, da je koroško sporno ozemlje po narodnosti jugoslovansko in da spada kot tako edino le v okvir jugoslovanske države.

Dopisi.

— **Iz Prvačine.** Pred kratkim smo spremili k pogrebu našega občespoštovanega gospoda župana Frana Furlanija. Pokojnik je načeloval dolgo vrsto let naši občini in si stekel za njen procvit velikih zaslug. Radi tega je bil pri vseh občinarjih zelo priljubljen in vsakdo je spoštoval v njem moža, ki je znal biti v občinski upravi vsekar na svojem mestu. Kedar je bilo treba, šel je občinarjem na roko in jim pomagal z našviti in dejanji in to še v posebno veliki meri med vojno, ko so našega kmeta tlačile stotere nadloge. Znan je bil skoro po celi deželi, posebno dobro ga je poznala vipavska dolina, ki je videla v njem vrlega narodnjaka in moža olemenitega značaja. Že leta 1909. je bil izvoljen v goriške deželni zbor, kjer je do izbruha vojne zastopal koristi svojih volilcev. Sodeloval je tudi pri raznih gospodarskih institucijah v deželi. — Dasl je bolehal dalje časa, nam je prišla njegova smrt vendarle nepričakovano ravno zato, ker je bil povsod priljubljen. Z njim je legel v grob mož, kateremu ohrani slovenski narod na Goriškem blag spomin.

— **Iz Baške doline.** Iz predvojne dobe smo bili navajeni, da je pihal po naši dolini vlak za vlakom. Brezštevilno tovornih, vsakih par ur pa tudi osebnih ali brzovlak. Če je človek imel opravila v mestu ali pa v kakem drugem kraju ob železnici, zamudil je par ur, pa je bil zopet doma. Če hoče danes kam priti, bodisi v Tolmin ali Sv. Lucijo, naredi najbolj pametno, da vzame pot pod noge in jo mahne peš. Kajti danes vozita samo dva vlaka; eden iz Gorice v Ljube in eden v nasproti smeri. Vlak, ki odhaja zjutraj proti Gorici, je z ozirom na uro še precej ugoden, skrajno neugoden za nas je pa vlak, ki vozi zvečer iz Gorice. Človek navadno opravi svoje opravila v mestu v par urah. Namesto da bi se vrnil še predpoldne domov, mora čakati v Gorici do pozne ponočne ure; do takrat pa se potika brez vsakega opravka po mestu, poseda in se dolgočasi v gostilni ali v kavarni. Šele okoli 10. ali 11. se končno pripelje zopet do svoje izhodne postaje. Če ima tukaj svoj dom, gre še še, če pa je potem treba hoditi kam višje v Ljube, mogoče eno ali več ur, res ne ve, kaj naj bi naredil; ali naj nastopi pot v pozni uri, ali pa naj si išče prenočišča in drugi dan nadaljuje pot. Eno in drugo je neprijetno; hoditi ponoči je nevarno vsled pomajkanja poti in vsled hudobnih ljudi, iskati prenočišče pa tudi ni tako enostavno, ko je sedaj tako pomanjkanje stanovanj. Železniška uprava bi zato dobro storila, ako bi preložila ta večerni vlak vsaj pozimi za nekaj ur bolj zgodaj, ali pa da bi uvedla še en vlak, ki bi odhajal iz Gorice kmalu popoldan. — Nadalje bi morala železniška uprava gledati na to, da odpravi nerednosti, ki se dogajajo vsak dan. Imamo vozni red na železnici, toda ne vemo, čemu ga imamo, ko vlak ne odhaja in ne prihaja niti dva dni enako. Lahko rečemo, da vlada v neredu res vzoren — red. Pripravljeni smo, da se železniška uprava zaradi nas samih ne bo ozirala na naše želje in pritožbe, toda nered bi morala odstraniti že vsled svojega lastnega interesa, ako hoče, da se nam ne bo prevedlo tožilo po nekdanjih časih. Bivša Avstrija je skrbela,

da so vlaki odhajali točno ob določeni uri. In takrat so vozili vlaki na stotine km dolge proge od Dunaja pa do Trsta. Poleg tega je bilo trikrat ali štirikrat več vlakov in na postajah trikrat ali štirikrat manj uradnega osebja.

— **Orehek.** Dne 23. septembra se je poslovil od nas naš doseđani vikar, preč. g. Fran Hliš. Imenovan je za župnega upravitelja na Bukovem. Pri nas je deloval trinajst let in štiri mesece. Ves čas nas je lepo učil, tako da veljajo o njem res besede: »Gospod, ljubil sem lepoto Tvoje hiše«. Rad je pomagal revežem in vsem ostalim župljanom. Njegovo blagodejno pomoč smo občutili zlasti tekom vojne in v povojni dobi, ko se je potegoval za podporo ljudem in storil mnogo dobrega glede aprovizacije. Bukovcem želimo, da bi jim novi župni upravitelj mnogo let vspešno deloval, prevzvišenega knez nadškofa pa prosimo, da nam da zopet enakega dušnega pastirja. — Orehovci.

— **Iz Oslavju.** V nedeljo se je pripetila na Sv. Valentinu nesreča, ki je zahtevala zopet eno žrtev. Lep dan je izvabil tudi mene, da sem splezal med ostrim skalovjem in bodečim grmičjem po strmem pobočju na cesto, ki jo je zgradila vojska preko brbiha. Par sto korakov pod mano je bila par otrok, sam vrag naj ve, kaj so stikali med kamenjem. Na drugi strani proti Solkanu sem zapazil človeka, navadno nedeljsko prikazni: nedeljska lovca. Kar nenkrat zavtil pod njim pes in izza bližnjega grmovja skoči zajec. Uvidel sem takoj ves položaj. Zdej pa zdaj se mora zgoditi nesreča. Lovec je nameril puško, hotel sem zakričati, pa glas mi je zastal v glavi. Eden izmed otrok se dvigne na skalo, puška počni in — zadel od krogeji ravno v glavo, ostane zajec na mestu mrtev. Drugi dan so ga spekli v Oslavju, pojedli in dobro z vinom zalili. Pri tem so se spomnili tudi »Goriške Sirače« in darovali za njen sklad 5 L. (Malot! Op. ur.)

— **Slovenska Benečija.** (Volitve). V nedeljo 10. tekočega so se vršile občinske volitve in volitve za deželni zbor. V čedadskem okraju, v katerem volije tudi beneški Slovenci ob Nadiži, so potekle občinske volitve še precej mirno, zmagala je skoraj po vseh občinah ljudska stranka. Za deželne volitve je bil pa hud boj med tremi strankami in sicer med ljudsko stranko, socialisti in neko stranko, ki se je okrstila »Blocco« in v katero so se scedili ostanki vseh starih strank. Zmagala je ljudska stranka in njej na čelu naš vrli rojak prof. Ivan Trinko, ki je dobil nič manj kot 5901 glas t. j. več nego vsi drugi poslanci skupaj. Ljudska stranka je dobila pet mandatov — kot šesti poslanca je bil izvoljen naš rojak prof. Franc Muzoni, za katerega so glasovali skoraj samo Slovenci, tako da so ga spravili v deželni zbor četudi v manjšini. Tretji naš rojak, Karol Jusič (Blocco-va stranka) je propadel menda zato, ker je zalezal v »Blocco«. Pri Slovencih je dobil zelo malo glasov, v neki občini samo eden glas. Beseda »Blocco« smrdi Slovence.

Minulega tedna nas je posetil državni poslanec Lucijan Fantoni, kateri se je hotel pripraviti na licu mesta, je-li res, da je Beneška Slovenija tako zanemarjena od vlade, kakor se sploh govori. Gospod poslanec je dobil vtis, da je res veliko več kakor to, kar se govori in je obljubil pomoči.

Politični pregled.

Jugoslavija. Kakor poročamo na drugem mestu, je izpadlo ljudsko glasovanje na Koroškem za Jugoslavijo neugodno. V znak protesta proti sleparijam, ki so se pri glasovanju dogajale, se vršilo po celi državi manifestacije. Koroško vprašanje je kakor razumljivo še vedno v ospredju. Javnost zahteva, da čete pod nobenim pogojem ne izpraznijo Koroške. Avstrijska vlada je sicer predala po svojem zastopniku v Belgradu protest proti zasedbi glasovalne cone od strani jugoslovanskih čet, toda minister Trumbić je avstrijskemu zastopniku Hoffingerju izjavil, da protest ni upravičen, ker je glede zasedbe Koroške odgovorna jugoslovanska vlada edinole plebiscitni komisiji in mirovni konferenci. Trumbić je protest odklonil.

Glede **jadranskega vprašanja** se govori v jugoslovanskih političnih krogih, da bo konferenca, ki se nam že mesec dni napoveduje, mogoče zopet odložena na poznejši čas. Težkoče so baje nastale vsled italijanske zahteve, da morajo imeti jugoslovanski delegati polnomočje brez vsakega posvetovanja z belgrajsko vlado. Italijani upajo, da bodo tako lažje dosegli, kar žele. Govori se, da bo spremljal jugoslovansko delegacijo kot vojaški izvidnik general Pešič. Ako bi pa on tega marčeta ne hotel sprejeti, bo imenovan na njegovo mesto jugoslovanski vojaški ataše v Parizu Kalafatović.

Rusko-poljska vojna se zdi, da je končana. Delegati obeh držav so se v Rieti sporazumeli, da morajo sovražnost prenehati 18. t. m. o r. l. Po tem dogovoru ne smejo Poljaki podpirati sovražnikov sovjetske Rusije. V pogodbi se pri-

znava neodvisnost Ukrajine in Bele Estonke. — Vojna se pa nadaljuje še vedno z Wranglom. Njegove čete so prekorale Dnjepr in ujele več tisoč mož boljševiške armade. Ali bo sreča Wranglu še došla mila, je težko prerokovati; na vsak način pa bo moral Wrangel računati z znatnimi ruskimi ojačenji, kakor hitro odpade potreba, držati nadalje močne boljševiške čete na poljski fronti.

Za bodočnost se hoče **Poljska** zasigurati proti Rusiji po znanem receptu: s vstanovitvijo več neodvisnih obmejnih držav. Te bi bile: Litvinska z glavnim mestom Minskom in Ukrajina z glavnim mestom Kijevom.

Bolgarija. Bolgarski min. predsednik Stambulinski je odpotoval v London. V nekem razgovoru je izjavil minister, da je namen njegovemu potovanju v prvi vrsti, vspostaviti med Bolgarijo in Anglijo dobre odnose. Nova Bolgarska noče imeti nič več skupnega s prejšnjimi stari režimom in hoče svojo zunanjo politiko popolnoma predugačiti. Drug njegov namen je proučiti industrijalno in gospodarsko moč Anglije. In končno hoče izposlovati pri angleški vladi, v trgovskih in finančnih krogih, da pomorejo oslabele Bolgarski, da bo mogoča izpolnitvi pogoje, ki jih ji nalaga mirovna pogodba. Povprašani za mnenje o »mali antanti« ni hotel Stambulinski podati nikake izjave, češ, da bo o njej govoril šele potem, ko se sestane s Take Jonescom.

Anglija se bavi z problemom irske. Irska zahteva zase popolno svobodo in popolno samostojnost. Dosedaj so zvali Angleži odpraviti irske nezadovoljnosti tako, kakor se to godi v podobnih slučajih tudi v drugih državah: z zategovanjem in z orožjem v roki. Danes pa menda Anglija uvidela, da orožje ni pravo sredstvo za rešitev tega starega problema. Bivši zunanji minister Lloyd Grey je namreč izjavil, da bi bila Anglija, voljna dati Ircom svobodo pod pogojem, da ostane skupna zunanja politika in uprava vojske in mornarice. Toda Irski odklanjajo te pogoje in pravijo, da nečejo z Anglijo nič več skupneosti.

V **avstrijskem parlamentu** je rekel dr. Renner o priliki, ko je bilo govora o izidu koroškega plebiscita, da je Nemški Avstriji ležeče na tem, da se z Jugoslavijo spravi. Ko bodo določene naše meje na jugu, je govoril, potem izginejo vse ovire, ki bi nas vtegnile ločiti od Jugoslovenov. Potem bomo lahko trajno dobri soseđe in bomo končno vendarle mogli obnoviti promet v polnem obsegu.

Madžari razpravljajo v narodni skupščini o vprašanju, kdo naj nosi madžarsko krono. Ministrski predsednik Teleki je izjavil, da more biti madžarski kralj edinole Madžar. Potemtakem je bivšemu cesarju Karlu tudi na Madžarskem odklenalo.

Domače vesti.

* **Slovenskim starišem.** Na mnoga vprašanja naznanjamo, da se je poduk na mestnih šolah že pričel in sicer tudi za slovenske otroke, a samo za prvi in drugi razred. Višji razredi niso še otvorjeni, kakor vsakdo lahko posname iz poročila na današnjem uvodnem mestu. Kaj bo s temi otroci, danes še ne vemo, vsekakor pravimo, da počakajte, dokler se to vprašanje reši. Mi smo mnenja, da ne sme noben slovenski otrok v drugo šolo kakor v slovensko in zato bomo nadaljevali boj za slovensko šolstvo, stariše pa prosimo, da nam stojijo ob strani in nas podpirajo.

+ **Začetek šolskega leta v mestu.** Ko se je bližal čas šolskih počitnic svojemu koncu, je začel mestni magistrat pripravljati in popravljati šolske prostore in svrhu šolanja mestne mladine. V ta namen je dal popraviti poslopja v kapucinski, šolski in ulici Leopardi ter vzel v najem »Šolski dom« in »Mali dom«. Po ogledu v mestu je dal nabiti oglas, naj se otroci italijanske narodnosti v spremstvu svojih starišev sglasijo med 6. in 9. oktobrom pri magistratu, ker šolski pouk se začne 18. oktobra. Vpisovanje slovenskih za šolo sposobnih otrok se je vže prej vršilo in vpisanih je bilo nad 600 otrok.

V soboto 16. t. m. so bile imenovane, pravzaprav najete štiri slovenske učiteljice za poučevanje v prvem in drugem slovenskem razredu, dočim sta bili stalno nameščeni vže prej gospodični Obizzi in Mungherli za slovenski oddelek.

Nered je velik, ker mnogi stariši niso vedeli, kdaj začne pouk in kam naj pošljejo svoje otroke v šolo. Mučno je gledati — kar so nam pripovedovali očividci, — kako se silijo in vlačijo slovenski otroci v tretji in višje italijanske razrede, dasi ne razumejo italijanskega jezika. Pogumnejši med njimi se ne pustijo pehati, v te mučilnice, dočim stopajo drugi rsnih lic v te razrede. Naš slavni mestni šolski svet zahteva namreč v imenu kulture in pravice, naj stopijo slovenski otroci po drugem šolskem letu v italijanske razrede, da se narodno asimilirajo. Ne, gospodje se bodo sčasoma prepričali, da narodna zavednost goriških Slovencev je večja nego njih »plemenitla« nameni.

+ **Smo pač taki mi Goričani!** Pred večerajšnjim je preminula 74-letna Terezija Čej. Zadel jo je mrtvoud. Tik pred smrtjo je rekla zdravniku: »Hišo so mi podrla do tal granate, a žrtvovala bi še eno, ako bi mogla rešiti našo Koroško!«

+ **Povratak beguncev:** Generalni civilni komisariat razgláša: 1. Na podlagi sakona z dne 31. dec. 1917, drž. zak. št. 15 se proglašá, da so od dne razglasitve priložnega odloka vojnim beguncev dostopne vse občine Julijske Benečije, v katere je bil dosedaj povratak zabranjen. Izplačevanje stalnih, v omenjenem zakonu in temu sledečih naredbah določenih podpor preneha z dnem 31. dec. tekočega leta. S tem dnem mora prenehati vsako nadaljno izplačevanje vzdrževalnih prispeh, določenih v zakonu in vsako naknadno izplačevanje za preteklo dobo. 2. Beguncem, ki imajo svoje bivališče v tem osemletju, in se vračajo v domovino, se izplača poleg proste vožnje enkratno izredno podporo v znesku podpore za dva meseca. V nobenem slučaju se ne izplača več begunska podpora. — 3. Tekom prvega polletja 1921. se bodo dovoljevale izvanredne uložne podpore so izvzeti vsi oni, ki so že sem, ki so se povrnilj na svoj dom ali pa tudi ne, ako se nahajajo v taki revščini, da dohodki ali delavski zaslužki posameznih družinskih članov ne zadostujejo za najnujnejše življenske potrebe. 4. Od ubožne podpore so izvzeti vsi oni, ki so že Jobili predurje na račun vojne odškodnine. 5. Ubožne podpore razdeljuje okr. civilni komisariat ubožnim beguncem, ki se nahajajo v njegovem območju, po ugotovitvi položaja beguncev, in v mejah tozadevnih kreditov, danih mu na razpolago od glavnega komisarijata. 6. Civilni komisarij merajo položiti koncem vsakega meseca podrobni račun glede izdanih podpor glavnemu civilnemu komisarijatu.

— **Bricem.** Z navdušenjem ste pozdravili odredilno misel, ustanoviti sa Brda organizacijo za odškodovance po vojni. Ta misel mora postati v najkrajšem času dejanje, saj dobro veste, kako počasi napreduje delo obnovitve uničenih vinogradov ter porušenih hiš.

Kdaj pride čas, ko bode odškodnina likvidirana? Ne smemo, ne moremo več gledati prekriženih rok, kako naši vlnogradi ostajajo še vedno neobdelana pušča. Organizacija oškodovancev po vojni naj bode vsem, ki imajo dolžnost za nas skrbeti, glasen in mogočen klicar: »Živeti hočemo, volje je v nas ter moči za obnovev uničenih vinooradov«. Dajte nam zato potrebnih sredstev. Zahtevali jih bomo združeni v organizaciji oškodovancev po vojni.

»Mladika« št. 7 izide v ponedeljek 25. t. m.

+ **Roparski napad.** Dne 22. septembra t. l. popoldne sta bila v gozdu ia pctu iz Dola proti Vojskem napadena od dveh maskiranih roparjev Anton Lozar in njegov sin Franc Lozar iz Vrtočina. Roparja sta jima pobrala s silo ves denar in pri tem je bil Franc Lozar od enega izmed roparjev ustreljen v trebuh ter je čez nekaj ur umrl. Prvi je bajé našel ustreljenega Lozarka neki mož iz Vojskega ali iz Tribuše, ki je isti dan v okolici Dola prodajal hrške in se potem vračal popoldne skozi gozd proti domu. Ta mož je bajé prvi govril z ustreljenim Lozarjem. Ker bi isti utegnil biti za preiskavo važna pričá, se ga tem potom pozivlja, da naznani svoj naslov preiskovalnem sodniku okrožne sodnje v Gorici in se obenem naprošajo vsi oni, ki bi vedeli o tem kaj važnega, da to naznanijo navedeni sodnji.

+ **Umor.** V Trstu v ulici Crosada je živela že več mesecev neka sedemnajstlet-

na Emilija Ferluga z nekim Petrom Roncevicem, 35 let starim mornarjem iz Si-benika. Roncevič je bil silno ljubosumen in se je vedno prepiral s svojo »zaročen-ko« ter ji očital nezvestobo. Pred nekaj dnevi je prišlo med njima zopet do prepira. V jezi je pograbil Roncevič nož in zadal z njim Ferlugovo tri rane, dve v prsa, eno pa v hrbet. Nesrečnico so našli naslednje jutro v postelji mrtvo. Roncevič se je sam javil oblastim.

+ **Izpraševalne komisije za usposobljenje do poučevanja v splošnih ljudskih šolah.** Z dnem 8. t. m. je generalni civilni komisar za Julijsko Benečijo s tozadevnim odlokom ustanovil naslednje izpraševalne komisije za usposobljenje do poučevanja v ljudskih šolah: I. komisija s sedežem v Trstu (ženski licej »Giusuè Carducci«), II. komisija s sedežem v Gradiški (učiteljske in IV. komisija s sedežem v Pull (ženski licej »Regina Elena«) za usposobljenje do poučevanja v ljudskih šolah z italijanskim učnim jezikom in do poučevanja italijanščine v ljudskih šolah neitalijanskega jezika; V. komisija s sedežem v tolminskem slovenskem učiteljsku za usposobljenje do poučevanja v ljudskih šolah s slovenskim učnim jezikom in do poučevanja slovenščine in italijanščine v neslovenskih šolah; VI. komisija s sedežem v Kastvu (učiteljske) za usposobljenje do poučevanja v ljudskih šolah s hrvaškim učnim jezikom in do poučevanja hrvaščine in italijanščine v nehrvaških šolah; VII. komisija s sedežem v ljudski šoli v Trbižu za usposobljenje do poučevanja na ljudskih šolah z nemškim učnim jezikom. Izpiti se začnejo 5. nov. Pristojbina za izpite znaša 30 lir, katere plačajo kandidati, ko se predstavijo k pismenim izpitom; kandidati, ki svojih prošenj še niso opremili s kolkom, bodo morali prinesiti s seboj tudi kolek 2 lir. Učitelji, ki so že naredili dveletno prakso in še niso prosili za pristojstvo k usposobljenostnemu izpitu za ljudske šole, lahko predložijo prošnje naravnost k pristojnim izpraševalnim komisijam potom okrajnih šolskih nadzorništév.

+ **Cerkno.** Redni občni zbor »Ženske podružnice Družbe sv. C. in M. v Cerknem« se vrši dne 24. oktobra 1920 ob 9 h zvečer v prostorih gostilničarja g. Pavleta Obida.

+ **Slovensko kmetijsko društvo,** reg. zadr. z om. j. v Gorici je sklicalo za prihodnjo nedeljo 24. t. m. za posestnike in kmetovalce shod v Tolminu s sledečim dnevnim redom: 1. Kako naj se organizuje Slovensko kmetijsko društvo kot zadruga, da bode moglo uspešno delovati. 2. Razprava glede vojne odškodnine in ustanovitev tozadevnega konsorcija.

Crniče. V Crničah je umrl v ponedeljek gosp. Anton Bavcon, bivši župan, podžupan, trgovec in posestnik. Zapušča udovo in sedem doraslih otrok. Pokojnik je bil splošno spoštovana oseba. Pomagal je mnogim, ki so pri njem iskali pomoči. — Pogreb, ki se je včeraj vršil, je pokazal, da je legel v prezgodnji grob mož splošno priljubljen in spoštovan. N. p. v m.! Preostalim naše sožalje!

+ **Za potne liste v Jugoslavijo** s priloženim ubožnim spričevalom županstva se plača 12 L., brez tega spričevala pa 62 L. Vsakdo, ki pošlje potni list na moj naslov, naj pošlje tudi pripadajočo svoto in dve fotografiji, ker ena slika ostane delegaciji SHS. Dalje je treba poslati tudi 5 L. za odškodnino in 55 vin. za poštne stroške. Vsa naročila izvršim točno z obratno pošto. — Josip Šček, Trst, Via Armeni št. 7.

+ **Izgubljeno.** Andrej Šinigoj iz Dornberga 247 je zgubil od doma do pošte 1000 L. — Kdor je našel, naj bo saj toliko pošten, da vrne, ker dobi prav pošteno nagrado.

vprašanje bi res ne znali nobenega odgovora. Tudi v naše kraje so se sedaj po trgatvi priklatile opice. Upajmo, da jim odzvam sv. Martin (11. novembra), ki izčisti novo vino, vso ono divjost, ki jo opazamo ob sobotah in ob nedeljah po mestu in okolici.

Bodočemu trafikantu v S. — Proti pomajkanju drobiža žalibog ne moremo ničesar ukreniti, ker je kovanje istega v privatni režiji strogo prepovedano. Potalžite se s tem, da se je članu našega uredništva še slabše godilo kakor pa vam. Vi ste prinesli prejšnji teden iz mesta toliko znamk domov, da odprete trafiko, kakor hitro vam finančna oblast ugodno reši vašo tozadevno prošnjo. (Obilo sreče!) Naš tovariš, ki pa ni hotel prejemati znamk, je, prišedši domov, razstavil po mizi mesto drobiža sledeče predmete iz raznih trgovin: eno limono, pet zapcnk, dva kolača, tri gumbé, en svinčnik, deset pečenih kostanjev, en ustnik za cigarete, dve pesti spinače, gumo-brisalko, dva velika žreblija, pet orehcv, zavitek igel in strup za muhe. Prigovarjali smo mu, naj se udeležil razstave vzorcev v Trstu, a do sedaj se še ni odločil. Gotovo se boji ali prehlada ali fašistov.

Fr. B. — Kaj, tudi vi ste šli med jezikoslovce in etimologe? Kaj se je tudi vas

Dogodki v Trstu.

Od 14. pa do 19. t. m. ni izšel v Trstu noben list. Kaj je bilo temu vzrok?

Za dan 14. t. m. je bila napovedala socialistična stranka dveurno stavko, da na ta način dokumentira solidarnost z ruskimi delavci. Fašisti so nameravali to manifestacijo motiti in so nalepili že zjutraj po mestu lepake, iz katerih je bilo sklepati, da se nekaj pripravlja. Socialisti so bili napovedali za popoldne med tretjo in peto shod. Oblasti pa so ta shod preprevedale. Kljub temu je bil opaziti popoldne živahno gibanje od strani socialistov. Seveda je bilo na cesti tudi veliko število fašistov, ki so se zbirali v posameznih gručah. Med eno teh gruč in socialisti je prišlo do prekanja in kmalu nato tudi do dejanskega spopada, v katerem je bil težko ranjen neki fašist. Naenkrat je začelo pokati po ulicah kakor v najhujši bitki. Fašisti so se vrgli na delavce s palicami in samokresi. Nato so se zbrali in odkorakali pred poslopje, v katerem je »Lavoratorjevo« uredništvo in tiskarna. Tam so predri kordon finančnih stražnikov, ki je imel nalog varovati vhod od tiskarne in navalili na poslopje z ročnimi granatami. Vdrli so v uredniške in tiskarniške prostore in razdejali, kar se je dalo razdejati. Poslopje je bilo kmalu v ognju. Na lice mesta so prišli gasilci in po večurnem napornem delu ogenj pogasili. V znak protesta so socialisti takoj proglasili splošno stavko za naslednji dan. Tipografi pa so izjavili, da tako dolgo ne bodo delali, dokler ne bo omogočeno zopetno izhajanje »Lavoratorja«. Radi tega so prenehali izhajati vsi tržaški listi, tako da smo bili med 14. in 19. t. m. brez tržaških listov. — V spopadu med obema strankama je bilo mnogo težko in lahko ranjenih. Fašisti so v nekem svojem razglasu objavili, da so delavci metali bombe iz poslopja tiskarne, da pa bombe niso razpočile. Fašisti so bombe nato pobrali in z njimi zažgali tiskarno. To je ravno tako, kakor je bilo o priliki, požiga Narodnega doma. Slovinci so metali iz Narodnega doma bombe, fašisti so jih lovlili v klobuk in nato vračali milo za drago.

To je tako.

Če poješ, brate, poj nam o ljubezni, kako iz src nam kakor roža cvete; potem v skrivnosti se noči pogreznj, da bodo še pred nami razodete.

Če tega zmanjka ti, pa o boleznj in o receptih kleši nam sonete; in poj, kako pijanec se iztrezni, kak nogavica se najlepše splete.

A ko Slovenca srečaš tam na cesti, ki zakričal od divje je bolesti po samo eni, eni svetli uri,

takrat v ljubezni tiho ga pozdravi, a tega pa nikomur, veš, ne pravi, da ne zameriš se — gospe cenzuri!

Mefisto.

Razno.

* **Regent Aleksander pride v Zagreb.** Kakor poročajo iz Jugoslavije, pride te dni v Zagreb prestolonaslednik-regent Aleksander, kjer se bo mudil več dni. V Zagreb je že prispel upravnik dvora major Raketič, da pripravi regentu stanovanje. Regent porabi priliko svojega bivanja v Zagrebu zato, da prouči hrvaške kulturne vstanove in da si ogleda zagrebško okolico.

* **Pouk o nravnosti.** »Učiteljski list« od 16. prinaša pod gorenjim naslovom: »Pouk o nravnosti je uveden kot samostojen obvesni predmet v Italiji od l. 1877., na Francoskem od l. 1882., na Angleškem od l. 1906., v Ameriki istotako dolgo, na Japonskem pa se uči že polnih 30 let. V letošnjem letu se je vršil v Pragi shod zastopnikov šolstva, kulturnih organizacij, univerzitetnih profesorjev itd., ki je sprejel resolucijo, v kateri zahteva, da se ta pouk uvede z letem 1920.-21. tudi v češke šole.

* **Grškega kralja** je popadla — opica in ga hudo ranila, tako da je njegovo življenje v nevarnosti. Poročila o kraljevem zdravstvenim stanju poročajo, da je položaj zelo opasen. Kralj ima čez 40 stopinj mrzlice. Računa se resno z njegovo smrtjo. Kakor poroča grško časopisje, se že razmotriva, kdo bo kraljev naslednik. Vlada je odločila, da ima prevzeti nasledstvo v smislu zakona kraljev brat princ Pavel.

Darovi. G. učitelj Rudolf Gorjup iz Borjane je poslal skladi »Goriške Straže« dar 6 Lir. — Ob priliki veselega večera pri družini Kakeš v Nabrežini se je nabralo za tiskovni sklad »Edinosti« in »Gor. Straže« 245 Lir, ki naj se razdele tako, da se pošlje »Edinosti« 122 Lir 50 cent., »Goriški Straži« 122 Lir 50 cent. — Darovali so: Družina Kakeš 60 Lir, družina Rusbah 70 Lir, g. Hutter 25 Lir, g. Kojanec 25 Lir, družina Tance 25 Lir, gospa Karolina Tance 10 Lir, gospica Jol. Gabršček 10 Lir, gospica Danila Caharija 10 Lir, g. V. 10 Lir. — Vsem darovalcem: hvala! Družini Kakeš: na mnoga leta!!!

* **Dar.** »Podpornemu društvu za dijake na realki v Idriji« je daroval Josip Devetak, davčni upravitelj v Kobaridu, 25 L. Hvala! — Odbor.

Vprašanja in odgovori.

A. B. — Poslopja, ki so v javno korist: cerkve, šole, župnišča, občinske hiše se sodno ne cenijo. Država jih popravi v lastni režiji ali odda delo podjetnikom. Za popravilo se obrnite do Vašega civilnega komisarijata.

A. V. Pritožite se na višjo dež. sodnjo v Trstu. Na zemlj. knjigi leži 10.000 nereguliranih prošenj za zemljeknjižne izpiske. Tuk. predsedništvo je o tem podučeno, pa ni od nikoder ukrepa.

Gosp. L. P. v Mirnu. Obrnite se osebno na g. Fr. Kašca, nadučitelja v Tolminu, ki vam da željena pojasnila.

Gosp. M. L. Ponikve. Denar v Ljubljano lahko nakažete po tuk. podružnici Ljublj. kreditne banke. Vprašajte pa poprej pri zavarovalnici, da boste gotovi glede premije.

F. K. Kobarid. S kakim namenom se zahteva prijava terjatev v državah naslednicah bivše monarhije, nam ni znano. Ker si ne moremo misliti, da bi imela država pri tem kake zahrbtné misli, zato vam ne moremo drugega svetovati, kakor da vam priporočamo, da se držite odredbe.

TEDENSKI KOLEDAR.

24. Nedelja. Rafael, nadangelj.
25. Ponedeljek. Krisant in Krišpin, Bonifacij
26. Torek. Evarist, Lucijan in Marcel.
27. Sreda. Frumencij, Sabina.
28. Četrtek. Simon in Juda, Fidelij.
29. Petek. Narcis, Hijacint.
30. Sobota. Klavdij, Marcel.

ZAHVALA.

Ob nepričakovani smrti našega ljubljenege soproga, očeta in tasta, gospoda

Fran-a Furlani

višjega pošnega kontrolorja v pok. župana itd. se tem potom priskrbo zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancom, pred. g. županu za gnljiv govor na grobu, zastopnikom občine in dežele, domači godbi, gg. pevcom, vsem čarovalcem vencev, in sploh vsem onim, ki so od blizu in daleč prihili ter izkazali pokojniku častjo čast. — Bog vsem stotero povrni!

PRVAČINA 14. oktobra 1920.

Žalujejo ostali.

DOMAČA

in dobroznana trgovina šivalnih strojev za krojače, šivilje in čevljarje ter dvokolesa iz najboljših nemških tovarov ter vsi zraven spadajoči predmeti. Lastna mehanična delavnica. Priporoča se trdka

Franc Saunig — Gorica

Via Carducci št. 25 (prej Gosposka ulica) blizu Korna.

Preklic. — Podpisani Josip Kerševan preključem s tem besedo, ki sem jo izrekel v nepremišljenosti ob vinski kapljici g. Fr. Saunigu v Ličnovi gostilni v Ribenberku, ker je neresnična.

J. Kerševan.

Zimski plašč (malo rabljen)

za dečke od 13—17 let, prodan za 90 L. **Pierina Ropretič,** Kapucinska ul. št. 3.

Podlistnica.

Prirodoslovcu v M. — Vi nas poprašujete, če so vse opice strupene. Temu vprašanju se nismo prav nič čudili, ker vemo, da ste tudi vi prebrali vest, ki kroži te dneve po vseh listih. Grškega kralja je namreč ugriznila opica, in ga tako zastrupila, da ne vedo zdravniki, kaj bo s kraljem. Fr. Erjavec, naš slavni naravoslovec, ne deli opic v strupene in nestrupene. Tako delitev smo opazili pri njem edino le pri kačah (Domače in tuje živali v podobah. V. zvezek. Golazen, Sl. Večernice. 30. zvezek.) Brehmov »Thierleben« nam ni na razpolago. Po našem mnenju, ki pa ni popolnoma meročajno, bi spadale gorile in orang-utangi (mogoče je pravilnejša oblika orangi-utangi) k strupenim opicam. Kake vrste je pa bila ona opica grškega kralja, žalibog ne moremo dognati iz nobenega poročila. Na vsak način vam pa svetujemo: ne igrajte se z opicami, gorile in orang-utange (mogoče je pravilnejša oblika orange-utange) vam pa še posebej polagamo na srce! Ta naš nasvet naj vam zadostuje! Priznati moramo, da bi se bili vsekakor bolj začudili vprašanju: so li vse opice tako nelojalne, tako protidinstične, tako anarhistične, kakor je bila prej omenjena grška opica. Na to

BRATA CEJ

sozna slikarja
Gorica, Via Ascoli št. 5
priporočata se slavnemu občinstvu.

: Motocikelj :

(2 konjski moči) se po ugodni ceni proda.
Naslov pove upravništvo.

PISALNI STROJ

se vzame v najem proti primerni kaviciji. Ponudbe na upravo „Gor. Straže“.

Franč Repič trgovec v Ajdovščini priporoča svojo veliko zalogo eternita, cementa in stavbenega železja.

Županstvo v Rihenbergu

razpisuje službo občinskega tajnika. Plača po dogovoru eventualno stanovanje. Nastop neobvezen; čimpreje, tembolje. S tajništvom v zvezi so tudi postranski zasluzki. Reflektuje se edino na moč, ki je popolnoma izvežbana v vseh strokah občinske uprave.

Prosje do 31. t. m.

Oklic - dražbe.

Obvešča se širša javnost, da se bude dne 29. oktobra 1920 na civilnem komisarjatu v Tolminu vršila javna dražba v svrhu določitve občinskega lova na Vrsnem od 11-12 ure. — Vzklicna cena je določena na L 60. — Vsak vdeleženec mora predložiti pred ponudbo 20%, varščine na vzklicno ceno. Pogoji zakupa so razvidni v tuk. kakor tudi občinskem uradu na Libušnjem.

Civilni komisar
Pdp. Giordano.

SADIKE („VERSOTINI — ESPRESSO“)

za jesensko saditev vdobe se v poljubni množini v knezonadškofijskem vrtu v Gorici.

Novoporočenci! Begunci!

Oglejte si obnovljeno zalogo ravnokar došlega različnega pohištva pri

ANTON BREŠČAKU

GORICA - Via CARDUCCI - GORICA

Drašček Fanny, Gorica

Via Rastello št. 1

trgovina s kolonijalnim in mešanim blagom na drobno in na debelo. Dobra moka bela in koruzna, fižol, ječmen itd. Blago sveže. Priporoča se za obilen obisk. — Postrežba dobra. — Cene zmerne.

Tvrška

Kuštrin & Marmolja - Gorica

ulica Carducci št. 25 (prej Gosposka ulica)

priporoča svojo trgovino in zalogo špacerijskega, kolonijalnega blaga in deželnih pridelkov na splošno toliko meščanom kakor deželanom, trgovcem, krčmarjem in zasebnikom.

Za solidno in konkurenčno postrežbo jamčita

Zgornja.

M. KRAINER VELIKA ZALOGA MANUFAKTURNEGA BLAGA

NA DROBNO — NA DEBELO

GORICA, VIA RASTELLO 34-37.

Volneno in bombažasto sukno za moške in ženske.

Velika izbira perila: šifona, raznovrstnega platna za rjuhe, brisač vsake vrste, serviet, belih in barvanih namiznih prtov vsake velikosti, žepnih robcev, volnena, bombažasta in sukanega blaga za blazine, volnene in bombažaste odeje, bele in barvane posteljne prevlake, z volno napolnjene in s klotom raznih barv, volnenim porhatom, zefirjem, etaminom in batistom prevlečene odeje.

Velika izbira

- potrebščin za krojače in šivilje -

Obleke za moške, dame in otroke. Bele in barvane moške srajce in spodnje hlače.

Sprejemajo se tudi umerjena naročila oblik in perila za moške, dame in otroke.

ZAHVALA.

Povodom smrti in pogreba našega preljubljenega soproga in očeta

ANTONA BAVCON,

podžupana, posestnika, trgovca itd.

izrekamo vsem dragim prijateljem, znancem in domačinom svojo prisrčno zahvalo, ker so se v tako ogromnem številu udeležili pogreba. Iskreno zahvalo vsem onim, ki so nam ob težkih urah stali ob strani, nas tolažili in izrazili svoje sožalje. — Bog vsem stotero povrni!

ČRNIČE, dne 21. oktobra 1920.

Žalujoča družina.

TRGOVINA

TEOD. HRIBAR - NASLEDNIKI

Corso Verdi št. 32.

Se priporočajo slavnemu občinstvu v mestu in na deželi za obilen obisk.

BLAGO SOLIDNO.

GENE ZMERNE.

Otvoritev novih zalog

O. Pascual & Comp.

CORSO VERDI 24 GORICA RAŠTELJ 19.

Izgotovljene obleke za moške, dečke in otroke, nepremočljivi plašči, bogata izbira oblik iz lastne delavnice izdelane z največjo natančnostjo.

Velika izbira domačega in angleškega sukna

Lastna krojačnica.

Zaloga manufakturnega in modnega blaga, platna, volne in žime za blazine in zimnice.

Na debelo

CENE ZMERNE

in drobno.

O. BRUGNALLER

GORICA

Nunska ulica št. 35.

Prodajalna mrtvaških predmetov.

VELIKA ZALOGA KINČA ZA RAKVE VSAKE VRSTE.

Lastna delavnica za rakve in vence iz suhih cvetlic; obleke in črevlji za mrtve, vsakovrstni žalni predmeti, sveče iz pravega voska; pajčalonci, venci in šopki za neveste, birmance in za prvo sv. obhajilo.

VSAKOVRSNE SUHE CVETLICE.

— Cena izven vsake konkurence —
Sprejemamo tudi posebna naročila

Šolske zvezke

in vse druge šolske potrebščine

prodaja na debelo

Knjigarna Kat. Tisk. Društva v Gorici

Montova hiša.

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJÉ

Dr. J. Bačar in V. C. Hansen

zobotehnik

ulica 24 Maggio (prej ulica Tre Rê) št. 9

(v bližini kapucinske cerkve)

ordinirata od 8^{1/2} do 6 ure — ob nedeljah od 9 do 1 ure.

Brezbolestno izdiranje in plombiranje zobov.

Umetni zobje po najnovejši tehniki.

E. RIESSNER (prej) Pavlin E.

Nunska ulica 10 — GORICA — Nunska ulica 10

nasproti „BELEMU ZAJCU“.

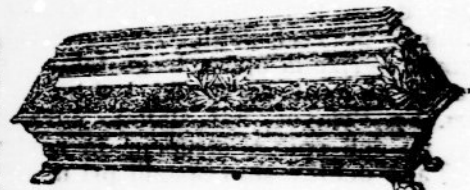

VELIKA ZALOGA

mrtvaških rakev, nagrobnih vencev, trakov, umetnih cvetlic; posebnih vencev za neveste, cvetlic za cerkve, palm, vencev za novomašnike in poroke, mrtvaških oblek. itd

papirja in drugih potrebščin za okrašnje rakev, zlatih črk voščenih sveč itd.

CENE BREZ KONKURENCE.

Podružnica Ljublj. Kred. Banke v Gorici,

Corso Verdi „Trgovski Dom.“

Obrestuje vloge na knjižice po 3^{1/2} %, na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. Nakazila v Jugoslavijo in inozemstvo po dnevnem kursu.